

SIRIUS

ALLARD SCHRÖDER BIJ DE BEZIGE BIJ

- Raaf* (roman, 1995)
Het pak van Kleindienst (verhalen, 1996)
Grover (roman, 1999)
De hydrograaf (roman, 2002)
Terugkeer (verhalen, 2004)
Favonius (roman, 2005)
Nieuwe tijden (essays, 2006)
De econome (roman, 2008)
Amoy (roman, 2009)
Wenst (roman, 2009)
Het meisje met de afstandsbediening (poëzie, 2011)
De dode arm (roman, 2013)
Sebastiaans neus (roman, 2016)
De schone slaper (roman, 2017)

Allard Schröder

SIRIUS

ROMAN

2020

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Copyright © 2020 Allard Schröder
Omslagontwerp Moker Ontwerp
Foto auteur Stephan Vanfleteren
Vormgeving binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk
Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 031 1361 6

NUR 301

debezigebij.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen.
Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Annelie

By a route obscure and lonely,
Haunted by ill angels only,
Where an Eidolon, named Night,
On a black throne reigns upright,
I have reached these lands but newly
From an ultimate dim Thule –
From a wild weird clime, that lieth, sublime,
Out of Space – out of Time.

Edgar Allan Poe

Dream-Land

Wat vooraf gaat

(1984)

Er was eens een jongen.

Op een dag laat in de maand augustus van het jaar 1984 had zijn moeder hem vroeger dan gewoonlijk naar bed gestuurd. Waarom ze dat had gedaan, had ze hem niet verteld, hij was pas zes jaar oud en de wegen van de grote mensen waren nog ondoorgrondelijk voor hem. Ze had de gordijnen gesloten en hem belerend toegesproken, slaap was goed voor hem.

Tijd verstreek. Nog altijd lag hij wakker. Buiten stond de zon laag, ze scheen door de gordijnen en vulde zijn kamer met een gedempte maar warme oranje gloed die alle andere kleuren zozeer overheerste dat de jongen dacht dat hij ook warm oranje was geworden en met de dingen in het licht was opgelost; hij had gemerkt dat eerst zijn eigen kleuren vervaagden, daarna hoe hij zijn gestalte kwijtraakte en één werd met alles om hem heen dat hetzelfde weë licht had aangenomen. Angstig probeerde zijn geest zich van hem los te maken, maar zijn lichaam had hem opgesloten. Toen de jongen zich wilde bewegen, gehoorzaamden zijn armen en benen niet meer aan zijn wil, hij kon zelfs niet meer huilen of om hulp roepen. Zijn hoofd was zwaar geworden, het was alsof hij alleen nog maar uit hoofd bestond.

Ga ik nu dood? vroeg hij zich verwonderd af. Als dat zo is, is het anders dan ik had gedacht. Maar hij ging niet dood, in plaats daarvan nam hij zich voor dat hij zich nooit meer in zijn kamer zou laten opsluiten als hij eenmaal volwassen was geworden. Daarna viel hij in een lichte sluimer die hem liet wegglijden uit de oranje wereld.

Toen hij niet veel later wakker werd, was het al donker maar nog geen middernacht. Nog versuft door de slaap probeerde hij de hele en de halve uren te tellen die de klok van de dorpskerk sloeg, maar vertelde zich. Het duurde nog even voor het één uur zou worden.

Omdat hij zolang in het donker had gestaard, hadden zijn ogen hun zin voor de werkelijkheid nog niet terug – het kon ook zijn dat ze zich verveelden. Hij gleed uit bed en schoof de gordijnen voorzichtig opzij. Naar buiten kijkend naar de tuinen, de velden en het bos zag hij dat hij de enige levende ziel op aarde was.

De maan was groot en witter dan ooit. Er stond een heldere ster aan de hemel die hij nooit eerder had gezien. Hoewel de zomer nog lang niet voorbij was, leek het alsof de wereld met rijp was bedekt. De jongen dacht dat het maanstof moest zijn dat overal was neergesneeuwd, morgen zou het wel weer zijn gesmolten, de nacht liet geen sporen na.

Hoe langer hij naar de tuinen keek, hoe meer hij zag wat hij nooit eerder had gezien. Eerst waren het alleen maar onduidelijke, steelse bewegingen in het donker die zijn aandacht trokken, daarna zag hij ook gestalten in allerlei verschillende vormen, die met nerveuze bewegingen uit de schaduwen tevoorschijn schoten om er elders weer in te verdwijnen. Onverwacht verscheen er iemand voor het raam van zijn slaapkamer. De jongen schrok en wilde het uitschreeuwen, om hulp roepen, maar merkte dat zijn stem stom was – stil en met dichtgeknepen keel achteruit deinzend keek hij naar de vreemdeling, die hem door het gesloten raam naar binnen volgde alsof het er niet was.

De indringer was rijzig en mager en had lange, slierterig blonde haren. Zijn gezicht was niet eens onvriendelijk, maar zijn lach en ogen boezemden de jongen angst in. Hij vroeg zich af wie de man was en in zijn hoofd kwam een zachte stem met het antwoord.

‘Herken je me dan niet, kleine jongen?’

Het kind schudde het hoofd.

‘Herken je jezelf niet?’

Opnieuw schudde het kind het hoofd.

‘Kijk maar goed, ik ben wat je later zult worden. Je hebt me gedroomd. Voor je insliep, beloofde je jezelf dat als je eenmaal volwassen was je zelf zou bepalen wanneer je naar bed zou gaan. Je bent dan zoals ik nu, want ik ben je volwassen ik.’

De jongen keek hem verwonderd aan.

‘Je denkt dat wat je droomt niet werkelijk bestaat,’ zei de bezoeker, ‘omdat papa dat heeft gezegd. Je gelooft hem, want papa is een geleerd man, die erg veel weet. Maar er zijn ook dingen die hij niet weet. Daarnet heb je me daarbuiten gezien, samen met de anderen. We worden tot leven gewekt, wanneer we gedroomd worden door jongens zoals jij. Als de mensen wakker worden, verdwijnen we uit hun hoofden, maar we komen daarin terug als de mensen de volgende nacht weer inslapen en opnieuw dromen. Ik weet dat je het niet allemaal begrijpt, maar dat geeft niet, dat komt nog wel.’ Daarna wees hij naar buiten, naar de nieuwe ster die aan de hemel was verschenen. ‘Dat is Sirius, jongen, wees voorzichtig met die ster, hij schijnt niet voor jou.’ Na deze raadselachtige woorden verdween de verschijning. De jongen kroop in bed en probeerde te begrijpen wat er was gebeurd, tot hij moe van het denken weer in slaap viel. Toen hem bij het ontbijt werd gevraagd wat hij had gedroomd, haalde hij de schouders op.

‘Niets,’ zei hij, omdat hij vermoedde dat hij beter niet kon vertellen dat hij ’s nachts bezoek had gehad van zichzelf.

EEN

(1999)

Het eerste hoofdstuk

**Een idylle,
waarin iedereen jong is**

De lente was koel geweest dat jaar, de aarde had zich laat aan de zon kunnen warmen, die pas in de eerste week van juni het grote licht over de velden uitgoot. De wereld was opgeveerd, in de bossen klonken schelle kinderstemmen, witte en wollige wolken trokken traag over, zeilen bolden monter in de bries, tot laat toe slenterden de mensen in de straten en parken en waren weer vergeten dat ze sterfelijk waren.

Met de onverschrokken blik van de jeugd zagen jonge mensen een nieuwe tijd wenken, die haar teken zou dragen, ze wisten dat ze benijd werden en dat de wereld weldra aan hun voeten zou liggen; tot dan oefenden ze hun grootheid in het klein, bakenden ze secuur hun koninkrijkjes af en richtten ze die in met eigen regels. Ook al hadden ze haast, het wachten viel hun niet zwaar, de tijd, jong nog, slaperig nog en stroperig, stond aan hun kant, hun vergankelijkheid was maar iets van horen zeggen.

Intussen vonkte het in hun hoofden van de ideeën die het gezicht van de wereld onherkenbaar zouden veranderen – alleen, het waren nog maar ideeën, dromen die bij elk ontwaken weer verbleekten, maar later opnieuw in hen herleefden, kinderen van de nacht die ze nog waren.

I

Het waren mooie dagen, lange dagen, lome dagen die zomer.

De haag van meidoorns rond het wilde Elzenbos droeg dan wel geen bloesem meer, maar de kamperfoelie bloeide er uitbundiger dan ooit, de hemel was helder, 's nachts waren er meer

sterren dan de mensen ooit aan de hemel hadden gezien, zelfs het water van het kanaal dat E*** in tweeën deelde, leek niet langer zwart, maar glansde geheimzinnig, zonder zijn diepten prijs te geven.

In de schaduw van H***, een grote stad op vijf kilometer van het dorp, leefden de inwoners van E*** vaak nog in de oude plooi. Op antieke kaarten van het leger uit het eind van de negentiende eeuw stond het dorp nog aangegeven als zelfstandig, al hield dat op papier niet meer in dan enkele rijen rode blokjes, veenwerkershuisjes verbeeldend, die scheef en moegewerkt en met op elkaar geklemde kaken langs het kanaal stonden. Uit de ramen straalde nog vroegere achterdocht, hier en daar sijpelde een doodlopend zijweggetje uit de hoofdstraat, op weg naar een boerderij in het achterland. Op diezelfde kaarten was de stad nog niet aan haar uitbreiding begonnen, maar even buiten het dorp waren al wel de sporen van het rangeerterrein getekend evenals het toekomstige, in een eclectische stijl als kasteel ontworpen gebouw van de lijnwerkplaats – aan de overkant lag het veen met een bos van zwarte elzen waar volgens sommigen tijd niet bestond en alles in de war was, wie bij zinnen wilde blijven kwam er niet.

Op de nieuwste kaarten waren de weilanden al voor een deel volgebouwd met moderne flatgebouwen – de lijnwerkplaats was inmiddels alweer naar elders verhuisd, maar het vroegere gebouw stond er nog, de muren beroet door de smook van het stoomtijdperk. Ook de sporen van het voormalige rangeerterrein, met bielzen zwart van de teerolie en overwoekerd door schraal groen onkruid, lagen er nog, tot nu toe waren ze niet van hun rails ontdaan.

Opnieuw was er een jaar voorbij gegaan waarin de plannen van het stadsbestuur hadden moeten worden goedgekeurd dat van de in onbruik geraakte lijnwerkplaats af wilde om op het

terrein een nieuwe wijk te bouwen en opnieuw was het er niet van gekomen om een besluit te nemen. Intussen bleef het spoor gewoon in gebruik, twee keer per week stond er een eindeloos lange trein met stadsvuil te wachten tot het personenvervoer op het spoorwegnet rond middernacht tot stilstand kwam en de tijd was gekomen om naar de bestemming ergens in het hoge noorden te vertrekken, waar het altijd donker was en de zon, zo meenden sommigen te weten, eruitzag als de maan.

Tijdens lusteloze debatten in de gemeenteraad verkruimelden de plannen met het terrein tot een verzameling pietluttige details, bovendien staken geruchten de kop op dat de bouwgrond ernstig zou zijn vervuild. Onderzoek zou moeten uitwijzen of dat inderdaad het geval was. In opdracht van een projectontwikkelaar had een kunstenaar met een aquarel nog zijn visie gegeven over de toekomst van het gebied, waaruit bleek dat het er altijd zomer zou zijn en het gras groen, dat de vrouwen er slank en elegant zouden zijn en grote hoeden zouden dragen, iedereen die er woonde zou de eeuwige jeugd hebben, maar het hoofd van het stadsbestuur stond niet meer naar dit soort waterverfparadijzen.

De inwoners van E*** hadden hun eigen beslommeringen. Af en toe zagen ze een onrustig licht in een van de vier hoektoertjes van de verlaten lijnwerkplaats, iets of iemand scharrelde er rond, een enkeling beweerde dat 'ze' uit het Elzenbos waren gekomen om onheil onder de mensen te brengen, maar geen mens die dat openlijk serieus nam. Er werd niet graag gesproken over de dreiging die er voor sommigen van het Elzenbos leek uit te gaan en die hun een gevoel van onbehagen gaf, waar ze soms niet van konden slapen.

Voor het overige gebeurde er weinig in het dorp, of het moet zijn dat die zomer in een onbeduidende buurt aan de rand een jongeman, een jonge vrouw en twee honden hun intrek namen

in de half vervallen villa waar vroeger de spoordirecteur had gewoond, zoals de baas van het rangeerterrein en de lijnwerkplaats ooit werd genoemd. Eerder al waren er werklui uit de stad gekomen om het pand bewoonbaar te maken. Intuïtief voelde men in E*** dat de nieuwe bewoners geen alledaagse mensen konden zijn.

In café De Drie Sterren deed de monteur die de elektriciteit bij de nieuwkomers had aangesloten gewichtig verslag; hij had een glimp van de bewoners opgevangen, die naar zijn schatting niet ouder dan achttien of negentien jaar konden zijn en amper over meubels hadden beschikt om het huis mee in te richten.

Later meldden zich stemmen die stellig wisten dat de bewoners nog jonger moesten zijn, dat ze waarschijnlijk nog kinderen waren. Als dat waar was, moest er iets bijzonders met hen aan de hand zijn – kinderen kochten geen huizen, al helemaal niet wanneer er in geen velden of wegen ouders te bekennen waren, want niemand had die nog gezien. Vroeg of laat zouden die wel verschijnen, want hoe kwamen die kinderen anders aan geld om zich in leven te houden en hun rekeningen te betalen?

De bewoners bleken beiden Ingelant – met een t – te heten en moesten wel broer en zus zijn, omdat ze gezien hun jeugd geen getrouwd stel zouden zijn. Intussen waren ze al waargenomen terwijl ze om het huis liepen, onwennig wadend door het hoge gras van de lang verwaarloosde tuin. Beiden waren rijzig. Bij nader inzien kon de jonge vrouw alleen al gezien haar lengte en verschijning geen kind meer zijn. Buitenshuis werd ze vaak vergezeld door twee herdershonden die zenuwachtig om haar heen draaiden.

Behalve lang en slank was ze ook ernstig.

Enige tijd nadat ze waren ingetrokken, had men broer en zus Ingelant in een oude auto langs het kanaal zien rijden, later werden ze ook in de supermarkt verderop in een voorstad opge-

merkt. Twee keer per dag liet de jonge vrouw de honden uit langs het kanaal – waarom haar broer zich zo weinig liet zien wist het dorp niet, misschien hield hij niet van de buitenlucht, misschien was hij niet gezond en verdroeg hij de zon of misschien zelfs het daglicht slecht – het kon ook zijn dat hij helemaal geen daglicht nodig had en in het donker leefde.

Intussen had men gehoord dat de jonge vrouw oud genoeg was om haar handtekening onder een koopcontract te kunnen zetten. Bij nader inzien was alles aan de koop normaal geweest, al bleven sommigen in het dorp hun twijfels houden.

Een fletse zon ging schuil achter een dunne sluier van vermoeide wolken, gefilterd licht gaf alles verschoten tinten – de anders zo heldere stemmen van de dieren waren nergens te horen, roerloos hing de stilte boven de velden, de mensen zwegen. Het was warm, de hitte leek niet van boven, maar uit het asfalt op te dampen, alsof vlak onder de weg de aarde kookte, wat nog werd versterkt door de uitlaatgassen die door de windstilte niet wegwoeien, maar neersloegen en aan de huid bleven plakken.

Het was op deze drukkend warme zomerdag dat de jongeman tegen het eind van de middag in het dorp werd gezien. Evenals zijn zus was hij lang op het tengere af, zijn slierterige blonde haar droeg hij tot bijna op zijn schouders alsof de jaren zeventig nog niet voorbij waren. Met grote, zelfbewuste passen en wapperende jaspanden, het hoofd opgeheven en een raadselachtige glimlach om de lippen liep hij door de hoofdstraat; even bleef hij op de brug staan om naar het kanaal te kijken dat verderop in de einder verdween, voor de huizen aan weerszijden van het water die hem stuurs nakeken had hij geen belangstelling.

Zijn verschijning in het dorp bleef niet onopgemerkt. Geen mens had ooit zo zelfverzekerd in een versleten regenjas door E*** gelopen als hij, alsof de hele wereld van hem was, zo van

zichzelf vervuld was hij geweest – en dan die glimlach, niemand in het dorp had zo'n glimlach.

Toen de jongeman een half uur later op weg naar huis opnieuw door de hoofdstraat liep, was hij in gezelschap van die knul van Werstal, de geschiedenisstudent die in E*** geboren en getogen was en er nog altijd woonde. Geesje Vervliet en hij waren de enigen uit het dorp die naar de universiteit waren gegaan. Nu liep Cornel Werstal op met de jongeman in de regenjas, alsof hij hem al jaren kende.

2

's Avonds, wanneer de zon onderging en de wereld een silhouet werd, tekende de oude lijnwerkplaats zich met zijn kantelen en torentjes af tegen de hemel als een alleen nog maar aandoenlijk bastion dat in de moderne tijd geen zaak meer te verdedigen had. Daar stond het, nutteloos en leeg en in zichzelf verzonken – vleermuizen huisden er, tegen de muren hoopten zich plastic vuilniszakken op, bij wind klepperden de ramen in de spinningen, maar niemand die dat hoorde, daarvoor stond het te ver van het dorp.

Het was in deze zomer dat Etzel Aksema, die toen eenentwintig was, zijn moeder liet weten dat hij niet langer thuis bleef wonen. Zonder van haar werk in haar laboratorium op te kijken had ze hem zuchtend een kort knikje en haar creditcard gegeven, omdat hij toch niet op haar toestemming zou wachten en gewoon zou doen wat hij in zijn hoofd had, ook al was ze het er niet mee eens. Bovendien had hij met zijn eenentwintig jaar de leeftijd om het huis uit te gaan, de creditcard zou ze later wel terugkrijgen.

Etzel raapte zijn spullen bij elkaar, zocht wat kampeerbenodigdheden bijeen en koos in de lijnwerkplaats, waar ooit de trei-

nen werden gerepareerd, de grote directiekamer met de voorname houten lambrizing als verblijfplaats.

Nadat hij zich provisorisch had ingericht, inspecteerde hij het bouwwerk. Jarenlang had de lucht in de gangen er vrijwel stilgestaan, niemand had haar bewogen of zelfs maar in- en uitgeademd. Als een ontdekkingsreiziger die pas ontsloten gebied in ogenschouw kwam nemen om er kwartier te maken liep Etzel Aksma er rond. Stijfjes liet het gebouw hem toe, het kon hem toch niet verleiden met zijn kloosterlijke gangen, mozaïekvloeren of gewelfde plafonds en bruine eikenhouten deuren. De ontdekker glimlachte zelfverzekerd, hij kwam de nieuwe tijd brengen, de oude, die er stil en weerloos was blijven hangen, zou voor altijd plaats moeten maken. Hij zwierf van kamer naar kamer, vond in kasten verbleekte computeruitdraaien, vergeelde werktekeningen en kasboeken, waarin nog met de hand voorraden waren bijgehouden.

Vanaf de galerij op de eerste verdieping kon hij de grote schemerige reparatiehal overzien. Hier en daar viel door de vuile ramen een sprankje zon op de plek waar vroeger locomotieven en wagons werden hersteld; het weinige daglicht was het enige dat hier bewoog, en dan alleen nog wanneer het kwam en ging.

Etzels rondgang door het gebouw stokte, zijn aandacht was getrokken. Even had hij gemeend te zien dat er zich nog iets anders roerde dan alleen het verschuivende licht. Een humeurig opwarrelen van stof leek het, alsof iemand in zijn slaap was gestoord – daarna daalde het weer.

Toen hij later een van de hoektorentjes van het gebouw had beklommen om uit te kijken over de wereld aan zijn voeten, zag hij de lange, ranke gestalte van een jonge vrouw, vergezeld door twee herdershonden over de Oude Zeeweg zijn kant op komen. Ze haastte zich niet. Bij het Elzenbos bleef ze staan en keek peinzend naar de uitgebloeide meidoorns en de bramenstruiken die

het als een stekelige muur omgaven, waartegen sierlijk de kamperfoelie was opgeschoten. Door de enige opening die ze hadden gelaten liep een smal pad naar binnen. De herdershonden slenterden naar het bos, bleven plotseling staan en staken hun neus zoekend in de lucht, daarna keerden ze zich af en liepen verwonderd weg.

Voor het gebouw van de lijnwerkplaats wachtte de jonge vrouw op de honden. Kennelijk was ze voor het eerst deze kant op gegaan, want ze keek wat onwennig om zich heen. Ze rekte zich uit, ging in het gras van de berm zitten en begon zachtjes te zingen. Haar stem was niet geoefend, maar wel helder en onverwacht meisjesachtig. De honden keken op en renden kwispelend op haar af. Huilend en piepend draaiden ze om haar heen, een van hen ging onderdanig op de rug liggen.

Etzel luisterde betoverd. Werktuiglijk sloot hij de ogen en had even het gevoel dat ze voor hem zong, dat ze, licht als ze was, tegelijk met haar stem naar hem opsteeg om hem te betoveren – niet uit ijdele behaagzucht, maar omdat ze zo was: betoverend.

Van zijn positie keek Etzel neer op haar gestalte, het weelderige haar woei even op en hij kon het mooie, strenge gezicht zien dat tegelijk sereen en voornaam was.

Een groot, onstuitbaar verlangen kwam over hem heen, stormachtig stortte het zich in hem uit, drong overal bij hem binnen, alles omwoelend wat het op zijn weg vond; schaterend blies het hem de duizelingen als dwarrelende sneeuw door het hoofd, tegelijk waaierde het zich in hem uit als een breed wild, onstuimig stuwend gevoel van vervulling dat in al zijn vezels voelbaar was, iets groots en stralends maar tegelijk ook vormeloos' was het dat hem naar een oogverblindend wit punt leidde – alles in hem snelde ernaartoe, naar dat bijna vloeibare, kloppende licht, waarin zich zijn hartstocht en verlangen hadden sa-